

1. Turistický preukaz, jeho náležitosti, zmeny a vývoj za posledných 90 rokov 1. časť

Ako ináč by som mal začať tento príspevok ak nie všeobecnou charakteristikou preukazu. V publikácii „Malá encyklopédia turistiky“, ktorú vydalo nakladateľstvo Olympia v Prahe v roku 1986 je uvedená táto definícia: Preukaz je doklad preukazujúci dôležité základné (osobné) údaje. Vo zväze turistiky existovali v tomto období tieto druhy preukazov:

- 1/ členský preukaz,
- 2/ turistický preukaz,
- 3/ cvičiteľský preukazy (značkársky, rozhodcovský a zdravotnícky).

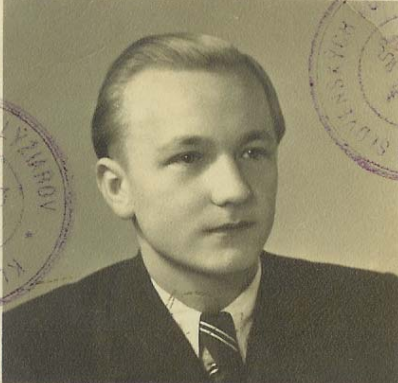

Ak túto definíciu budeme aplikovať na turistiku, tak potom turistický preukaz je doklad, ktorým daná osoba preukazuje svoju totožnosť a členstvo k turistickej organizácii. Vo väčšine prípadov je preukaz malých, alebo menších rozmerov, aby sa mohol ľahko odložiť počas turistickej akcie. Od zriadenia Československej republiky mali členovia turistických spolkov a organizácií rôzne preukazy. Ich základné náležitosti, ako aj zmeny som sa snažil napísať v tomto príspevku. Doposiaľ sa mi nepodarilo zohnať preukazy všetkých turistických spolkov ktoré pôsobili v danom časovom období, alebo v súčasnosti pôsobia na Slovensku. Tie, ktoré sa mi podarilo pozháňať Vám chcem bližšie opísať a ukázať.

Po vytvorení Československej republiky 28. októbra 1918 nastali zmeny aj v telovýchovnom hnutí. Dotkli sa aj turistiky. Ústredný výbor Klubu českých turistov prijal 13. novembra 1918 rozhodnutie o celoštátnej Československej turistickej organizácii s názvom „Klub československých turistov“, ďalej len KČST. Jeho členovia mali turistický preukaz hneď farby, dvakrát zložený o rozmeroch 24,4 cm x 11,6 cm. Na prvej strane v záhlaví bol názov organizácie, pod ním roky na ktoré bol preukaz vydaný, v dolnej časti bol znak KČST, vedľa neho boli podpisy predsedu a jednatel'a odboru. Na druhej strane bola fotografia člena, jeho príslušnosť a číslo odboru KČST, trvalé bydlisko člena, podpis predsedu a pokladníka odboru. V hornej časti tretej strany sa lepili členské známky, v dolnej časti bol podpis majitel'a preukazu, pod ním miesto na lepenie príležitostných známok KČST. Preukaz platil zároveň ako turistická hraničná priepustka do Poľskej republiky. Umožňoval počas celého kalendárneho roka k prechodu Československo-poľskej hranice a voľný pohyb v okruhu turistického pásma za podmienok stanovených Československo – poľskou turistickou zmluvou podpísanou v Prahe 30. mája 1925. Majiteľ preukazu musel o túto možnosť požiadať príslušný okresný úrad na Slovensku a Poľský konzulát. Povolenie sa vydávalo na dobu kalendárneho roka. Tieto záznamy sa potvrdzovali na štvrtej až šiestej strane preukazu. Turistický preukaz sa vydával maximálne na dobu troch rokov. Po tomto termíne musel člen KČST požiadať o nový preukaz. Z tohto dôvodu boli aj tri jeho strany určené na potvrdzovanie úradov k možnému prechodu Československo-poľskej hranice. Majiteľ preukazu staršieho ako tri roky strácal členské zľavy, tak aj zľavy na železnici. Táto sa poskytovala v zmysle výnosu Ministerstva železníc č.8342-III/3 z 8. mája 1933.

Po rozpade Československej republiky a vytvorení Slovenského štátu sa stretli v Liptovskom Mikuláši 5.–6. novembra 1938 zástupcovia slovenských žúp KČST, slovenských zástupcov vo zväze lyžiarov Československej republiky, spolku horolezcov JAMES a záchranej služby. Na zasadnutí schválili vznik prípravného výboru a položili základy novej turistickej organizácii s názvom „Klub slovenských turistov a lyžiarov“, ďalej len KSTL. Jeho ústredie bolo v Liptovskom Mikuláši.

Preukaz členov KSTL, mal rozmery 15,3 cm x 11,6 cm. Bol o tretinu menší ako preukaz KČST. Prvá strana obsahovala hlavičku organizácie, v dolnej časti bol znak KSTL. V jej strede bolo miesto na lepenie železničných kolkov a to celoročných a zimných. Celoročné využívali hlavne turisti, zimné naopak lyžiari. Na ľavej strane vnútornej dvojstrany bola v hornej polovici fotografia člena, pod ňou príslušnosť k odboru KSTL, číslo odboru, meno a priezvisko člena, členstvo v KSTL, tretia strana slúžila na lepenie známok. Pod nimi bol podpis člena a miesto na mimoriadnu známku na turistický dom. Tento príspevok bol vo výške 2,- slovenské koruny. Na štvrtej poslednej boli pokyny pre členov KSTL. Aj táto legitimácia mohla byť opatrená najviac tromi známkami, to znamenalo, že po troch rokoch musel člen KSTL požiadať o nový preukaz. Členské výhody boli bližšie uvedené v publikácii „Príručka členov KSTL“. Tieto výhody sa poskytovali iba po predložení legitimácie ktorá mala fotografiu a známku na príslušný rok.

 KSTL odbor v <u>Levoči</u> Čís. odboru: <u>26</u> potvrďuje, že pán <u>stečna</u> <u>František Mikluš</u> je členom <u>činným</u> od roku <u>1942</u> <u>Mikluš</u> predseda odboru. Pečať odboru. <u>Suchinská</u> pokladník odb.	Viatí len na rok platobnou známkou vyznačený.	
	 	Platobná známka na kalendárny rok.
Miesto pre nalepenie známky samostatného Sboru KSTL.		
Vlastnoručný podpis majiteľa: <u>František Mikluš</u>		
Príspevok 2.— Ks pre vlastný útulok TURISTICKÝ DOM KSTL. známku stav. fondu možno dostať u odboru.		

Text a reprodukcie: Ing. Ernest Rusnák